

Posudek vedoucího bakalářské práce

Název diplomové práce: Poruchy autistického spektra z pohledu intaktního sourozence

Autorka diplomové práce: Alžběta Tietzová

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Hana Sotáková

Hodnocená bakalářská práce se věnuje problematice poruch autistického spektra z pohledu sourozenců dětí s PAS. Autorka pro zpracování tématu zvolila kvalitativní metodologii, v rámci níž kombinovala analýzu dat získaných z rozhovorů se sourozenci a dat z Dotazníku sociální opory u dětí a dospívajících.

Teoretickou část je rozčleněna do třech základních částí. Nejprve nás autorka seznamuje se základními fakty týkajícími se poruch autistického spektra. Věnuje se stručně historii a problematice poruch autistického spektra, poté se soustředí na diagnostický rámec poruchy. Kladně zde hodnotím, že již reflektuje poslední 11. revizi Mezinárodní klasifikace nemocí, jelikož vyšla jen několik týdnů před dokončením práce. Ocenila bych však kdyby se zde objevil více analytický pohled reflektující změny v klasifikaci poruch autistického spektra, které významně souvisí s vývojem přístupů a nahlížení na tyto poruchy v posledních desetiletích. Další část je věnována sourozeneckým vztahům. Studentka zde postupuje od charakteristiky sourozeneckých vztahů přes sourozenecké konstelace k vlivu poruch autistického spektra na intaktního sourozence. Tato kapitola by si zasloužila větší vnitřní provázanost, reflexi například toho, jaký může být vliv poruch autistického spektra na sourozenecké pořadí atd. Srovnání závěrů předkládaných zahraničních výzkumů se situací v České republice, kde se můžeme setkat například se sourozeneckými skupinami (hodnocenými předkládanými výzkumy jako důležitý prvek pro kvalitu sourozeneckých vztahů) nebo výzkumnými studiemi z našeho prostředí, které se v posledních letech také objevují.

Výzkumná studie pak tedy mapuje vztahy mezi sourozenci v rodinách, v nichž má jeden ze sourozenců poruchu autistického spektra. Autorka se rozhodla doplnit semistrukturované rozhovory standardizovaným Dotazníkem sociální opory. Data získaná z rozhovorů byla kódována a studentka je přehledně prezentuje v získaných kategoriích, kde uvádí výpovědi jednotlivých dětí k dané kategorii, posléze data analyzuje. Analýzu dat rozhovorů považuji za velmi zdařilou, je zde patrné, že se snažila obsáhnout celou šíři problematiky. Zvažuje, co vše může mít dopad u dítěte na vnímání sourozence s PAS, srovnává své nálezy s poznatky z literatury a snaží se objasnit možné příčiny svých zjištění, které na závěr shrnuje. U zpracování dat z dotazníku však jakoby autorka váhala, zda se má

pustit do dalších analýz, ukazuje tak například rozpory ve výpovědích některých dětí, vztahuje je výsledkům výzkumů, se kterými pracovala již v teoretické části, ale nesnaží se je dál vysvětlit třeba závěry z rozhovorů. Nakládá tedy s výstupy odděleně, což je patrné i v diskusi, kdy využívá data z dotazníků prakticky výhradně k odpovědi na poslední výzkumnou otázku. Domnívám se, že je to způsobené pouze nezkušeností autorky, je to ale určitě oblast, na které by mohla zapracovat v dalších kvalifikačních pracích.

Celkově hodnotím práci jako velmi přínosnou z hlediska volby tématu, jelikož dopad poruch autistického spektra na rodinu a sourozence je v našem prostředí stále nedostatečně reflektován. Z hlediska formálního i obsahového práce splňuje nároky na daný typ závěrečné práce, jazyková úroveň je dobrá, autorka prokazuje, že je schopna relevantně pracovat také s odbornou literaturou. Práci tedy doporučuji k obhajobě.

Náměty k diskusi při obhajobě:

V teoretické části se autorka zabývá sourozeneckým pořadím, jako jedním z faktorů podoby sourozeneckých vztahů. Dotkla se dané skutečnosti také v rámci rozhovorů s dětmi? Je možné se setkat u sourozeneckých vztahů, kde se vyskytuje dítě s postižením, s nějakými rozdíly? Může dále situaci sourozence ovlivňovat fakt, že je v rodině sourozenců víc?

V Praze, dne 22. 8. 2018

PhDr. Hana Sotáková